

REKENHOF – Nederlandse Kamer

Rolnummer: 12

Nummer van het arrest: 1.211.797 A2 van 23.11.1999

ARREST

INZAKE:

Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs, thans “het Gemeenschapsonderwijs”, ingevolge de artikelen 3 en 81 van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het Gemeenschapsonderwijs, ..., voor wie optreedt Meester ..., advocaat, ...

TEGEN:

S., gedagvaard als rekenplichtig - correspondent ..., voor wie optreedt Meester ..., advocaat, ...

NA BERAAD WIJST HET REKENHOF VOLGEND ARREST

Gelet op de elementen van de procedure, inzonderheid:

- de rekening van de rekenplichtige, zoals afgesloten door het Rekenhof bij arrest van 5 september 1996 (kenmerk 1.211.797 A1);
- de dagvaarding van 14 april 1999, samen met het dossier tot staving op dezelfde datum neergelegd op de griffie van het Rekenhof;
- de memorie en de aanvullende memorie van verwerende partij, neergelegd ter griffie respectievelijk op 6 augustus en 7 september 1999;
- de memorie van eisende partij, neergelegd ter griffie op 12 oktober 1999;

...

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering ertoe strekt gedaagde te horen veroordelen tot de terugbetaling van het kastekort van 66.611 BEF, vastgesteld in haar rekenplichtig beheer bij voormeld arrest van het Rekenhof, vermeerderd met de vergoedende interesten vanaf 17 december 1991, datum van het proces-verbaal van kastekort, alsook met de gerechtelijke interesten, en tot de kosten van het geding, inbegrepen de toepasselijke rechtsplegingsvergoeding;

Overwegende dat eiseres in haar voornoemde memorie haar vordering in hoofdsom evenwel herleidt tot 58.229 BEF, gelet op de gedeeltelijke aanzuivering van het tekort met een bedrag van 8.382 BEF;

I. AANGAANDE DE ONTVANKELIJKHEID

- I.1. Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van de vordering op grond van artikel 9 van de inrichtingswet van het Rekenhof, zoals gewijzigd door de wet van 3 april 1995, om de reden dat de dagvaarding uitgaat van de ARGO, terwijl ze volgens verweerster van de Staat, vertegenwoordigd door de bevoegde minister, moet uitgaan;

Overwegende dat de Gemeenschappen vanaf 1 januari 1989 de rechten en plichten van de Staat, welke betrekking hebben op de bevoegdheden die hun inzake onderwijs door de Grondwet zijn toegekend, hebben overgenomen (Cass., 14 juni 1991, R.W., 1991-1992, 226-228 en 237-238);

Overwegende dat het bijzonder decreet van 19 december 1988 betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs de openbare instelling met rechtspersoonlijkheid ARGO opricht als inrichtende macht van het Gemeenschapsonderwijs; dat, wat het

gemeenschapsonderwijs betreft, de ARGO bevoegd is om in rechte op te treden;

Overwegende dat artikel 40 van het bijzonder decreet van 19 december 1988 betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs bepaalt dat het de Centrale Raad is die beslist of rechtsvorderingen worden ingesteld; dat luidens artikel 39 van voormeld bijzonder decreet de Voorzitter de ARGO in en buiten rechte vertegenwoordigt, in alle aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de Centrale Raad behoren; dat door artikel 68 van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het Gemeenschapsonderwijs voornoemd bijzonder decreet van 19 december 1988 wordt opgeheven; dat artikel 75, §§ 2 en 3, van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 evenwel voorziet in overgangsbepalingen, luidens dewelke de organen van de ARGO gedurende de overgangperiode verder blijven werken volgens de voorheen geldende bepalingen;

Overwegende dat de dagvaarding in casu bijgevolg rechtsgeldig kon uitgaan van de ARGO, vertegenwoordigd door de Voorzitter;

- I.2. Bovendien betwist verwerende partij de ontvankelijkheid gezien volgens haar op grond van artikel 9 van de inrichtingswet van het Rekenhof enkel de ordonnateur voor het Rekenhof kan worden gedagvaard;

Overwegende dat artikel 8, vierde lid, van de inrichtingswet van het Rekenhof, zoals gewijzigd door de wet van 3 april 1995, evenwel bepaalt dat de rekenplichtige van wie de rekening een tekort vertoont, voor het Rekenhof kan worden gedagvaard;

Dat de vordering bijgevolg ontvankelijk is;

II. IN FEITE

Overwegende dat uit het onderzoek van het voorliggend dossier is gebleken dat het kastekort als volgt is ontstaan:

Op vrijdag 29 november 1991 werd voor 66.611 BEF aan eetmaal- en drankbonnetjes opgehaald. Rekenplichtige S. verzamelde deze gelden en borg de doos met het geld op in een plasticzak die ze samen met haar handtas achter haar bureau neerzette, in afwachting van de storting van de gelden bij de bank. Toen zij gedurende ongeveer vijf minuten haar kantoor had verlaten om een vingerwonde te verzorgen, stelde ze bij haar terugkomst vast dat het opgehaalde geld evenals de inhoud van haar handtas waren verdwenen. De deur van haar kantoor was tijdens haar afwezigheid wel dicht, zodat de plasticzak en de handtas niet zichtbaar waren van in de deuropening, maar niet afgesloten.

III. IN RECHTE

III.1. Wat het eerste middel – overmacht – betreft:

III.1.1. Verweerster merkt op dat eiseres in de dagvaarding ten onrechte stelt dat de overheid slechts van dagvaarding kan afzien wanneer de rekenplichtige zich op overmacht kan beroepen én het tekort niet hoger ligt dan 50.000 BEF;

Overwegende dat eiseres inderdaad verkeerdelijk de twee mogelijkheden om van dagvaarding af te zien cumulatief toepast, daar waar luidens artikel 8, vijfde lid, van de inrichtingswet van het Rekenhof van dagvaarding kan worden afgezien indien aan één van beide voorwaarden is voldaan;

III.1.2. Verwerende partij meent dat in casu overmacht in haren hoofde dient te worden aanvaard vermits het tekort is ontstaan ingevolge een diefstal door een onbekende en dat een dergelijk feit niet voorzienbaar is; bovendien zou haar in alle redelijkheid niet kunnen worden verweten dat zij haar bureau in de gegeven omstandigheden (noodzakelijke verzorging van een opgelopen vingerwonde) niet degelijk zou hebben afgesloten;

Overwegende dat het juist is dat diefstal op zich overmacht kan zijn, maar dat dit niet wegneemt dat de kans daartoe ten allen tijde moet worden voorkomen door het nemen van alle nodige veiligheidsmaatregelen; dat diefstal op zich uiteraard niet voorzienbaar is, maar de verhoogde kans erop wel;

- III.1.3. Verwerende partij beroept zich verder op het open karakter van de betrokken school, alsook op het feit dat zij de normale veiligheidsrichtlijnen zou hebben nageleefd; er waren volgens haar trouwens geen richtlijnen in de zin dat men verplicht was zijn bureau telkenmale slotvast af te sluiten;

Overwegende dat het zogenaamd open karakter van de school aan de rekenplichtige geenszins een vrijbrief geeft om in haar beheer van openbare gelden niet de vereiste zorgvuldigheid aan de dag te leggen; dat het onbeheerd achterlaten van een toch niet zo geringe som geld, ook al was het maar voor even, een uiting is van onzorgvuldigheid en onachtzaamheid;

Overwegende dat, niettegenstaande verweerster de normale veiligheidsrichtlijnen van de school zou hebben nageleefd, de rekenplichtige er toch tevens toe gehouden blijft op eigen initiatief en naargelang van de omstandigheden de nodige voorzorgsmaatregelen te treffen teneinde de haar toevertrouwde gelden veilig te stellen;

- III.1.4. Verweerster meent dat haar geen onvoorzichtigheid of gebrek aan aandacht kan worden verweten; daarbij verwijst zij naar de aansprakelijkheidsregeling van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, waar het referentiepunt is de normaal zorgvuldige en omzichtige persoon, met zijn beperkingen en onvolkomenheden;

Overwegende dat de rekenplichtige onderworpen is aan een bijzonder aansprakelijkheidsregime; dat hij/zij gehouden is tot een resultaatsverbintenis en ook voor de lichtste fout verantwoording is verschuldigd;

Overwegende dat artikel 67 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit een wettelijk vermoeden instelt dat de rekenplichtige verantwoordelijk is voor het tekort in zijn/haar rekening ontstaan door diefstal; dat dit vermoeden kan worden weerlegd door te bewijzen dat het tekort het gevolg is van overmacht én dat de door de verordeningen opgelegde voorzorgen zijn genomen;

Overwegende dat verweerster haar kantoor verliet, niet enkel zonder het geld eerst veilig op te bergen, maar bovendien zonder de deur van haar kantoor slotvast af te sluiten; dat het onbeheerd achterlaten van een som geld in die omstandigheden risico's met zich brengt;

Overwegende dat artikel 8, 8ste lid, derde zin, van de inrichtingswet van het Rekenhof, zoals gewijzigd door de wet van 3 april 1995, bepaalt dat het Rekenhof, met inachtneming van de omstandigheden eigen aan het geval en meer bepaald van de mate waarin de rekenplichtige in zijn/haar verplichtingen is tekortgeschoten, de rekenplichtige ook kan veroordelen tot het terugbetalen van slechts een gedeelte van het tekort;

Overwegende dat uit de verklaringen van verweerster blijkt dat zij door de opgelopen vingerwonde in paniek is geraakt en zo snel mogelijk haar kantoor wou verlaten om de nodige verzorging te kunnen krijgen; dat zij er op dat ogenblik waarschijnlijk niet heeft bij stilgestaan dat, zo zij het geld even onbeheerd achterliet, er een verhoogde kans op diefstal kon zijn; dat zij de deur van haar kantoor toch nog dicht heeft gedaan, weliswaar niet slotvast, zodat de plasticzak met het geld niet zichtbaar was van in de deuropening; dat verweerster aldus toch enige voorzorg heeft genomen, die echter niet afdoende is gebleken;

Dat het middel van overmacht derhalve slechts ten dele kan worden aangenomen;

III.2. Wat het tweede middel – prejudiciële vraag aan het Arbitragehof – betreft:

Verweerster vraagt in verder ondergeschikte orde, bij toepassing van artikel 26 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, zoals gewijzigd door de bijzondere wet van 16 juli 1993, aan dit Hof volgende prejudiciële vraag te stellen:

“ Is het artikel 8 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof in overeenstemming met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het aan het Rekenhof slechts toelaat kwijting toe te staan aan de rekenplichtige, enkel in het geval dat deze zich kan beroepen op overmacht, terwijl artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten de burgerlijke aansprakelijkheid van de door een arbeidsovereenkomst verbonden werknemer, in geval hij bij de uitvoering van zijn overeenkomst de werkgever of een derde schade heeft berokkend, tot de gevallen van bedrog, zware schuld en gewoonlijk voorkomende lichte schuld beperkt?”

Verweerster verwijst desbetreffend naar het arrest van het Arbitragehof nr. 77/96 van 18 december 1996, teneinde een ongelijkheid in behandeling te kunnen vaststellen inzake de aansprakelijkheidsregeling van werknemers en die van ambtenaren;

Overwegende dat zowel artikel 8, vijfde en achtste lid, van de inrichtingswet van het Rekenhof als artikel 67 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit duidelijk zijn wat de aansprakelijkheid van de rekenplichtige betreft;

Overwegende dat het verschil in behandeling van de aansprakelijkheid van een werknemer, onderworpen aan de arbeidsovereenkomstenwet, enerzijds, en van een rekenplichtige, onderworpen aan de wet op het Rekenhof en aan de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit, anderzijds, verantwoord is aangezien het berust op een objectief criterium, namelijk de bijzondere opdracht tot beheer van openbare gelden die aan de rekenplichtige wordt gegeven;

Overwegende dat precies die bijzondere taak, waaraan dus een bijzondere verantwoordelijkheid en bewijslast is verbonden, de rekenplichtige ook onderscheidt van een niet-rekenplichtig ambtenaar, zodat de verwijzing naar het arrest nr. 77/96 van 18 december 1996 van het Arbitragehof in casu niet dienstig is;

Dat bijgevolg dit middel niet kan worden aangenomen;

III.3. Wat het derde middel – gedeeltelijke aanzuivering – betreft:

In meest ondergeschikte orde vraagt verweester dat het door haar verschuldigde bedrag zou worden beperkt tot het gedeelte boven 50.000 BEF, om de reden dat artikel 8, vijfde lid, van de inrichtingswet van het Rekenhof zou bepalen dat, bij een tekort lager dan het bedrag bepaald bij koninklijk besluit van 12 december 1995 (thans 50.000 BEF), de administratieve overheid van dagvaarding zou moeten afzien;

Het zou bovendien volgens verweester aan een toevalligheid te wijten zijn dat op de dag van de feiten meer dan 50.000 BEF aan drank- en maaltijdgelden zou zijn ontvangen, zodat indien het bedrag lager dan 50.000 BEF was geweest, de ARGO van terugvordering had afgezien;

Overwegende dat verweester hierbij steunt op een foutieve lezing van artikel 8, vijfde lid, van de inrichtingswet van het Rekenhof; dat op grond van dit artikel voor de administratieve overheid geenszins de verplichting bestaat af te zien van dagvaarding bij een tekort lager dan 50.000 BEF, maar dat artikel 8, vijfde lid, hoogstens in die mogelijkheid voorziet;

Overwegende dat ook de redenering dat op de dag van de feiten door een loutere toevalligheid meer dan 50.000 BEF werd opgehaald, in rechte niets ter zake doet;

Dat het middel derhalve niet kan worden aangenomen;

III.4. Wat het vierde middel – interesten – betreft:

Verweerster werpt op dat de inrichtingswet van het Rekenhof niet toelaat interesten te vorderen;

Overwegende dat het Rekenhof, op grond van artikel 8, achtste lid, van zijn inrichtingswet, bevoegd is om de rekenplichtige, die aansprakelijk wordt geacht voor het tekort dat tijdens zijn beheer is ontstaan, te veroordelen tot aanzuivering van dat tekort;

Overwegende dat dergelijke veroordeling inhoudt dat aan de overheid een schadevergoeding wordt toegekend ten laste van de aansprakelijk geachte rekenplichtige; dat deze schadevergoeding in de regel wordt samengesteld door de ontbrekende overheidsgelden en de interesten daarop voor de periode dat het tekort bestaat;

Overwegende dat de interesten, als accessorium van het tekort, dus een integrerend deel uitmaken van de schadevergoeding die de aansprakelijk geachte rekenplichtige aan de overheid verschuldigd is wegens een fout in het beheer van de hem toevertrouwde overheidsgelden;

Overwegende dat het Rekenhof derhalve, overeenkomstig het principe “accessorium sequitur principale” (bijzaak volgt hoofdzaak), tevens bevoegd is zich uit te spreken over de gevorderde interesten (zie ook Cass., 2 januari 1852, Pas., 1852, I, p. 312);

Dat het middel derhalve niet kan worden aangenomen;

OM DEZE REDENEN,

HET HOF,

Gelet op artikel 180 van de Grondwet;

Gelet op de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, zoals gewijzigd door de wet van 3 april 1995;

Rechtsprekend op tegenspraak in Nederlandse kamer;

Verklaart de vordering ontvankelijk en ten dele gegrond.

Veroordeelt S. tot het betalen aan het Gemeenschapsonderwijs van de som van 15.000 BEF.

Wijst de vordering in hoofdsom en interesten voor het overige af.

Legt de kosten van het geding ten laste van beide partijen, elk voor de helft.

...